

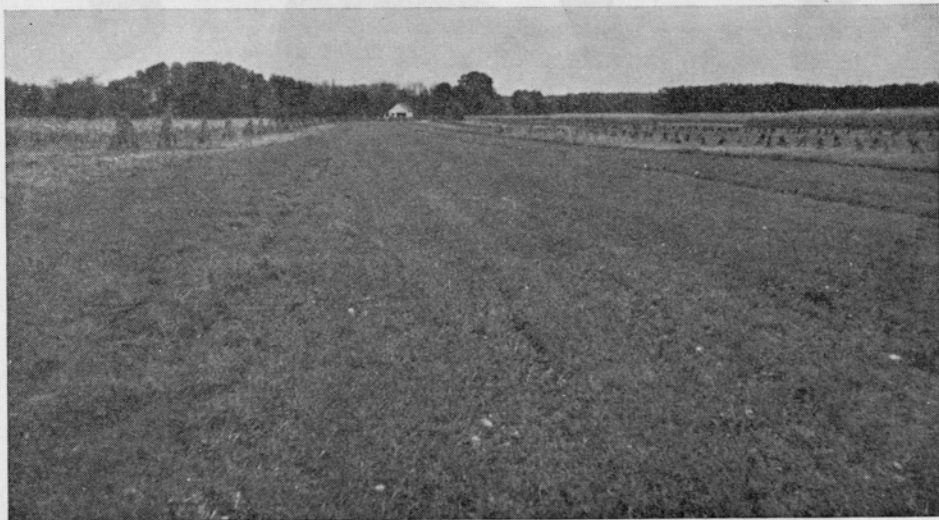
ANTIČNO NASELJE V IVANCIH

IRENA HORVAT-ŠAVEL

Pokrajinski muzej, Murska Sobota

Ivanci v Prekmurju ležijo na obrobju hribovitega Goričkega, v nižinskem delu Ravenskega, kjer tvorijo talno podlago diluvialne in aluvialne naplavine Mure. Nekdanji gozdovi v tem kraju so močno skrčeni zaradi prevelikega izkoriščanja zemlje v poljedelske namene. Naselje leži 15 km severovzhodno od Murske Sobote, v bližini potoka Ledave.

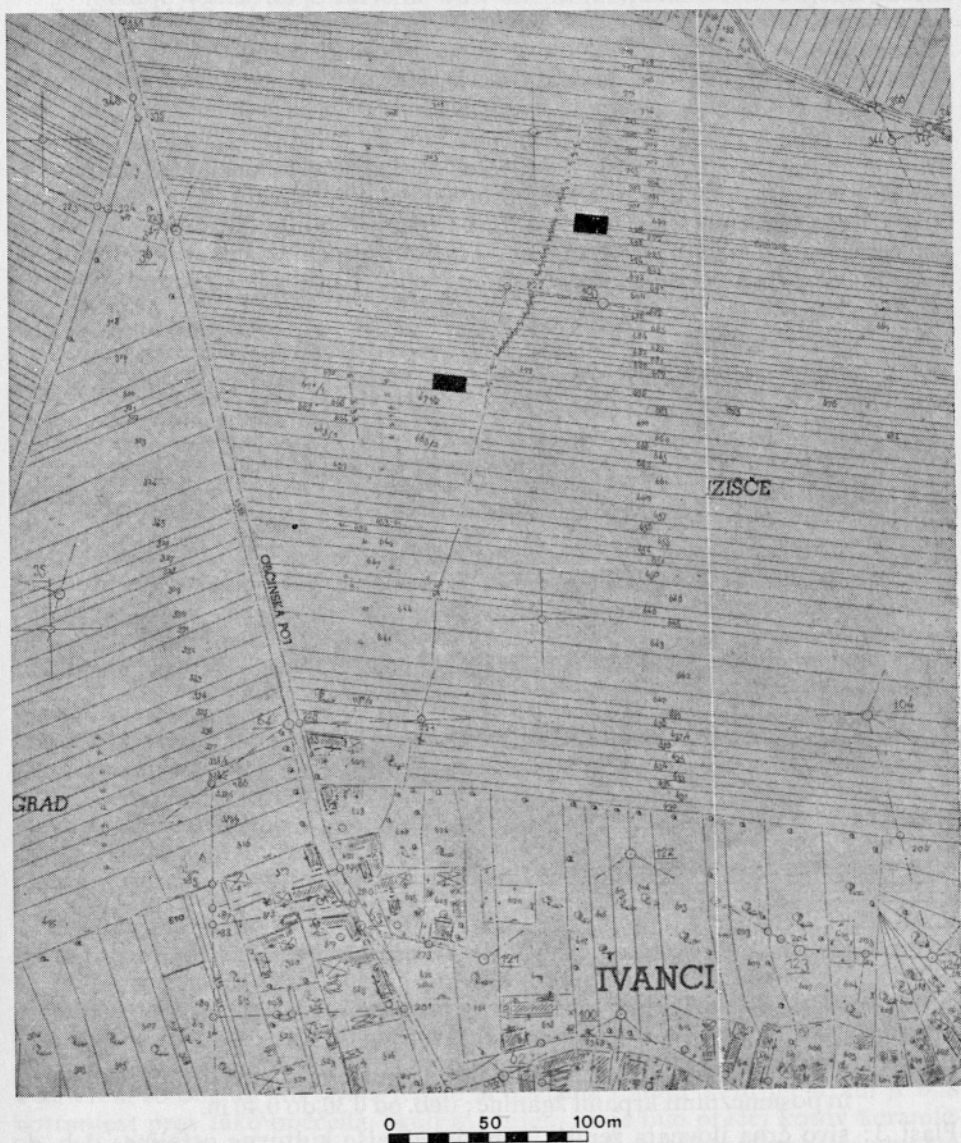
Njivam severno od Ivanec, zahodno od ceste za Bogojino in južno od suhega jarka, pravijo domačini *Ižišče* (tod naj bi bili — kot pravi ljudsko izročilo — stari Ivanci, ki so ga Turki požgali). Teren je po sredini v smeri sever—jug privzdignjen kot razpotegnjen nasip 4—5 m širok z nasutim gramozom (sl. 1). Domačini govorijo o »rimski cesti«, vendar je ta trditev močno vprašljiva. Ob

1 Pogled na Ižišče v Ivancih, kjer je stalo rimsko naselje; smer zahod—vzhod. —
Ižišče at Ivanci, the site of the Roman settlement

tem nasipu in po poševno ležočih njivskih parcelah se najdejo odlomki opeke, črepinje in redkejši kamni.¹

Skoraj petdeset let bo že, ko je vaška učiteljica v Ivancih F. Šnajder raziskovala okolico Ivancev in zbirala različne črepinje antičnih posod nabrane

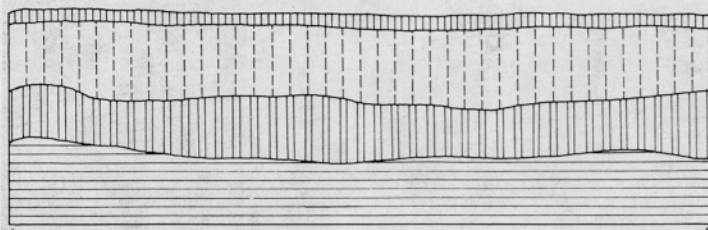
2 Izrez iz katastrskega načrta k.o. Ivanci z vrisanimi sondami. — Cadastral map, detail showing the trenches drawn in Ivanci

po ivanskih njivah; leta 1928 je vrisala arheološke najdbe v katastrsko skico. F. Baš (*Spomeniško Pomurje* [1956] 6) omenja iz tega kraja aretinsko glino in bron, mozaične kamenčke in druge rimske posode. Severno onkraj umetnega jarka sta travnika z imenom *Rajce* in *Čistine*. Tod so vidni ostanki treh že izravnanih gomil. Gomile so bile tudi v vasi sami, vendar so jih domačini uničili (V. Hoffiler, B. Saria, *Antike Inschriften aus Jugoslawien* [1938] 195; J. Šašel, *Kronika* 3 [1955] 40; S. Pahič, *Arheološki vestnik* 11—12 [1960-61] 105 s).

Za ugotavljanje naselja oziroma stavb na ivanskih njivah je bilo potrebno sondiranje, ki je bilo zastavljeno avgusta in oktobra 1976. leta.

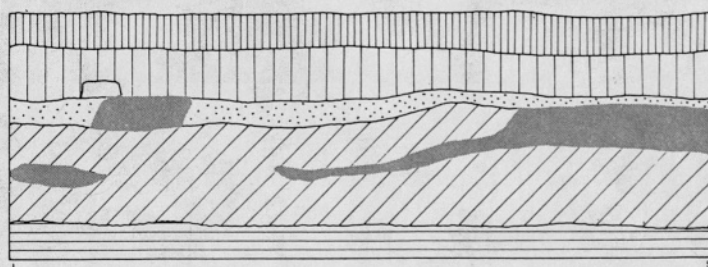
Ekipa Pokrajinskega muzeja Murska Sobota je sondirala teren rimskega Provincialnega naselja na dveh mestih (**sl. 2**). Sondo A smo izkopali na začetku ivanskih njiv na parceli št. 672/673, lastnik Benkovič Bara, Ivanci 65 in parceli št. 675, lastnik Špilak Ivan, Ivanci 44. Izkopavanja so bila od 16. do 27. avgusta. Velikost izkopane sonde je bila 12×8 m, razdeljena je bila v kvadrante po 4×4 m. Kopali smo do globine 1 m in dobili naslednji stratigrafski profil (**sl. 3**):

ZAHODNI PROFIL, KVADRANT 1, SONDA A

- črnorjav humus pomešan s prodrom
- rjava ilovica pomešana s humusom in kult. ostalinami
- sivo črna ilovica s kult. ostalinami
- sterilna rumena ilovica
- rjava humusna plast s kult. ostalinami
- rjava zemlja pomešana s prodrom
- rumenorejava ilovica s kult. ostalinami
- žganina

ZAHODNI PROFIL, KVADRANT 1, SONDA B

3 Profila iz rimskega naselja v Ivancih. — *Ivanci, the west sections in trenches A and B*

Plast 1: oranica črno rjave barve; deb. do 0,10 m.

Plast 2: rjava ilovnata zemlja pomešana s humusom, s kulturnimi ostalinami in posameznimi krpami žganine; deb. od 0,30 do 0,40 m.

Plast 3: sivo črna ilovnata zemlja, v njej redkejšje kulturne ostaline; deb. do 0,30 m.

Plast 4: rumeno rjava sterilna ilovnata zemlja.

Skromno zastopane kulturne ostaline so bile odkrite v globini od 0,20 do 0,70 m. Večinoma so to razbite keramične posode, na sledove zidanega objekta nismo naleteli, le tu in tam v globini 0,40 do 0,50 m na majhne lise žganine, po katerih pa ni bilo mogoče sklepati na ostanke lesenih kolov. Nekaj najdenega ometa je dokaz, da je verjetno bil v bližini raziskane sonde objekt. Posode slabše izdelave iz slabo očiščene gline, pomešane s peskom in drobci kamenčkov so sive, sivo rjave in rdeče rjave barve. Izdelane so na lončarskem vretenu, nekatere pa še posebej oblikovane z roko. Prisotni so večji in manjši lonci, pokrovi z gumbom na vrhu in skodele. Ustja velikih loncev so največkrat izvihana in profilirana (T. 1, 1, 7). Dno je pri večini posod ravno (T. 1, 3). Večje je število skodel (T. 1, 2) in trinožnikov (T. 1, 6; T. 18, 5). Ornament predstavlja obliko vodoravnih, navpičnih in poševnih vrezanih črt (T. 1, 1). Keramike iz dobro očiščene gline je manj. Nekaj je fragmentov terre sigillate z reliefnim ornamentom (T. 1, 4); od oljenke je ohranjen majhen fragment (T. 1, 5).

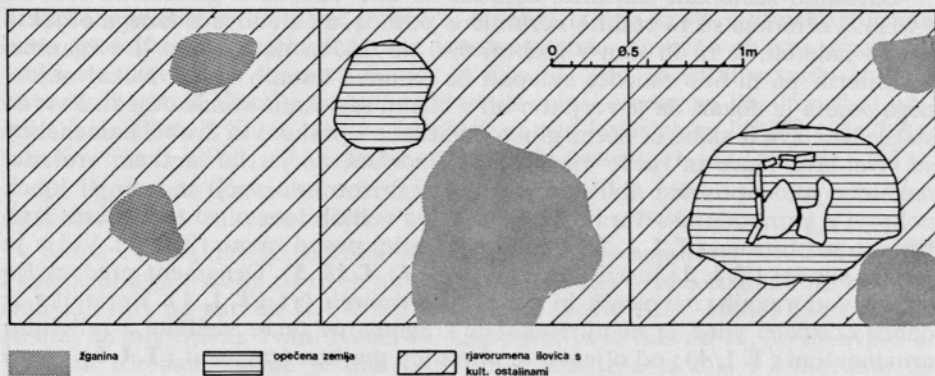
Opis najznačilnejših najdb:

- Kv. 1: Fragment oljenke rdeče barve; inv. št. 443 (T. 1, 5),
fragment izvihane ustja rjavo sive posode, inv. št. 441 (T. 1, 7),
spodnji del trinožnika sivo črne barve, inv. št. 440 (T. 1, 6; T. 18, 5),
fragmentirano izvihano ustje temno sivega lonca z ornamentom vrezanih navpičnih črt, inv. št. 437 (T. 1, 1).
- Kv. 2: Fragment terre sigillate z reliefnim ornamentom živali v teku, jajčnega venca in cvetličnega motiva (glazura uničena), inv. št. 439 (T. 1, 4).
- Kv. 3: Spodnji del sivo rjave posode, grobe izdelave, inv. št. 438 (T. 1, 2),
fragment dna sive grobo izdelane posode, inv. št. 442 (T. 1, 3).

Sondo B smo izkopali v sredini ivanskih njiv na parc. št. 698/697, lastnik Drvarič Vinko, Ivanci 4, in na parc. št. 699, lastnik Horvat Viktorija, Ivanci 28. Izkopavanja so bila od 5. do 20. oktobra. Velikost izkopane sonde je bila 12×8 m; razdeljena je bila na kvadrante po 4×4 m. Kopali smo do globine 1,40 m in dobili naslednji stratigrafski profil (sl. 3):

- Plast 1: oranica pomešana s prodrom; deb. 0,15 do 0,20 m.
- Plast 2: rjava humozna zemlja s kulturnimi ostalinami; deb. 0,20 do 0,40 m.
- Plast 3: rjava rumena s prodrom pomešana zemlja s kulturnimi ostalinami in vmesnimi krpami žganine; deb. 0,15 do 0,35 m.
- Plast 4: rjava rumena ilovica, s kulturnimi ostalinami in žganino; deb. 0,20 do 0,60 m.
- Plast 5: rumena sterilna ilovica.

Zanimiva je ugotovitev, da se v globini od 0,20 do 0,60 m vriva v plasti kot tujek močno prodnata rjava rumena zemlja, ki je bolj slabo zastopana s kulturnimi ostalinami. V kv. 5 je ta plast takoj za povrhnjico, torej že v globini 0,20 m in plast 2 (rjava humozna zemlja) v tem kvadrantu ni zastopana. Večji kosi močne žganine so se pojavili v kv. 1,3 in 5 (sl. 4), v globini od 0,70 do 1 m. V kvadrantu 1 smo v globini 1 m odkopali manjši objekt polkrožne oblike, v katerem so bile na eni strani tegule in opečena zemlja na drugi strani je bila notranjost prav tako opečena, okoli in v njem pa je bilo precej kosov keramičnih posod. Velikost objekta je $1,10 \times 1,20$ m, višina 0,55 m. Funkcija objekta ni ugotovljena. Močnejše opečena zemlja je bila v istem kvadrantu v globini 0,40 m in v kv. 3 v globini 1 m.

4 Ivanci, kvadrant 1. 3. 5, sonda B. — *Ivanci, quadrants 1. 3. 5, trench B*

Keramične ostaline so fina keramika iz dobro očiščene gline, terra sigillata in groba domača keramika, ki je siva, rjava, črna in rdeča iz gline, ki ji je primešan pesek in drobcji kamenčkov. Keramika grobe izdelave nastopa z večjimi in manjšimi večinoma jajčastimi lonci (T. 2, 2, 4; T. 4, 4; T. 5, 3; T. 6, 4; T. 13, 4; T. 14, 1; T. 15, 1). Večina je sive in rjavo sive barve, ornament je metličast in vrezana valovnica. Ustja so večinoma izvihana in vodoravna, dna so ravna. Poleg loncev so iz podobnega materiala izdelani konični pokrovi z gumbom na vrhu (T. 9, 1; T. 12, 1, 2) in skodele (T. 4, 3; T. 5, 5; T. 6, 6; T. 7, 1; T. 9, 2; T. 11, 1; T. 13, 1). Precej je fragmentiranih trinožnikov (T. 4, 2). Iz boljše očiščene gline so fragmenti čaš gubank sive barve (T. 11, 5) in druge manjše posodice sive barve (T. 5, 2; T. 6, 7; T. 14, 3; T. 15, 5). Dokaj številno so zastopane posode iz dobro očiščene gline, ki so rdeče ali sivo žgane, včasih je površina prebarvana z rdečo barvo ali glajena. Precej je čaš gubank rdeče barve (T. 2, 1; T. 10, 2; T. 11, 4; T. 12, 7; T. 13, 6), oljenke je majhen fragment (T. 12, 3), nizki pladnji so sive in rdeče barve (T. 6, 5; T. 11, 2); več je manjših skodelic in čašic (T. 5, 1; T. 7, 3; T. 8, 1, 2; T. 12, 6; T. 13, 5; T. 14, 2; T. 15, 3; T. 18, 2), ki so okrašene z vrezanim ornamentom. Večje skodele so rdeče pobarvane (T. 2, 3; T. 7, 4), skodela (T. 8, 8) ima na trebušnem delu vrezan napis YNSTUS; lepa je siva fragmentirana skodela z ornamentom vrezanih črtic na izvihnem ustju (T. 5, 4; T. 18, 3). Terra sigillata so kosi različnih pladnjev, nizkih kup in skodel. Kupe so okrašene z reliefnim ornamentom: medaljoni z amorji, jajčni venci in trta (T. 3, 1; T. 18, 6), tečeče divje živali (T. 3, 2), obris pelikana (T. 3, 5), cvetlični motivi in divje živali v teku (T. 3, 4; T. 18, 4), okras smrekove vejice (T. 9, 3), okrasne ploščice (T. 6, 8). Pladnji so neokrašeni (T. 9, 5; T. 14, 6) ali pa okrašeni z reliefnim ornamentom (T. 7, 5; T. 12, 4); na spodnjem delu pladnja (T. 3, 3) je viden vrezan nečitljiv napis. Iz brona je rombična pasna spona (T. 11, 3), na kateri so še vidni ostanki železnega trna; bronasta je tudi lepo ohranjena kolenčasta fibula (T. 4, 1) s samostrelno peresovino in okrasno ploščico, na kateri je viden graviran ornament. Iz železa so kovani žblji (T. 6, 2), ključ (T. 6, 1) in noži (T. 10, 4). Najdeni fragmenti stekla

pripadajo posodicam (T. 8, 7; T. 16, 1—7). Bronasti rimski novci so asi Trajana (T. 17, 7), Hadrijana (T. 17, 4), Antonina Pija (T. 17, 2), novec Aleksandra Severa (T. 17, 5); trije novci so nedoločljivi.

Opis najznačilnejših najdb:

- Kv. 1: Čaša gubanka, rdeče pobarvana z izvihanim ustjem, na notranji strani so vidni sledovi lončarskega vretena; inv. št. 363 (T. 2, 1), fragment ustja manjšega lončka temno sive barve z ornamentom valovnice; inv. št. 366 (T. 2, 2), rdeča skodela z izvihanim ustjem; inv. št. 364 (T. 2, 3), fragment ustja grobega sivega lonca; inv. št. 365 (T. 2, 4), fragment kupe iz terre sigillate z reliefnim ornamentom: pod jajčnim vencem so živali v teku in okviru medaljonov s cvetličnim motivom; inv. št. 360 (T. 3, 4; T. 18, 4), fragment kupe iz terre sigillate z reliefnim ornamentom jajčnega venca in pelikana; inv. št. 361 (T. 3, 5), bronast nedoločljiv novc; inv. št. 444 (T. 17, 6), vrat steklenice, močno poškodovan od ognja; vel. 5,0 cm, inv. št. 446 (T. 16, 6), bronast novc Aleksandra Severa, inv. št. 445 (T. 17, 5), ostenje steklene posode z okrasnimi odebelitvami na sredini; vel. 7,0 × 5,0 cm, inv. št. 447 (T. 16, 7), fragment dna steklene posodice; vel. 4 × 3,5 cm, inv. št. 457 (T. 16, 2), fragment steklenega ročaja posode; vel. 4,0 × 3,0 cm, inv. št. 474 (T. 16, 5), rjavo rdeča čaša brez zgornjega dela; inv. št. 371 (T. 5, 1; T. 18, 2), dno rjavo sive posodice; inv. št. 372 (T. 5, 2), fragment ustja temno sivega lončka z ornamentom valovnice pod izvihanim ustjem; inv. št. 373 (T. 5, 3), fragment izvihane ustja sive skodele z ornamentom vrezanih črtic; inv. št. 374 (T. 5, 4; T. 18, 3), spodnji del grobe sive skodele z žlebljenim okrasom; inv. št. 376 (T. 5, 5), železen ključ z luknjico v zgornjem delu; inv. št. 378 (T. 6, 1), železen ročno kovan žebelj; inv. št. 378 (T. 6, 2), fragment izvihane ustja rjavo rumene posode; inv. št. 375 (T. 6, 3; T. 18, 1), fragment izvihane ustja grobe rjavo rumene posode z ornamentom vrezanih črt pod ustjem; inv. št. 380 (T. 6, 4), fragment črno žganega pladnja z uvihanim ustjem; inv. št. 381 (T. 6, 5), dno rdeče rjave grobe posode; inv. št. 382 (T. 6, 6), fragment stene sive posode, z ornamentom zobatega koleščka; inv. št. 383 (T. 6, 7), fragment ustja in stene sigilatne posode z ornamentom okrasnih ploščic; inv. št. 384 (T. 6, 8), železen nož; inv. št. 406 (T. 10, 4).
- Kv. 2: Fragment ustja in stene sigilatne posode z reliefnim ornamentom jajčnega venca in medaljona; inv. št. 362 (T. 3, 6), spodnji del temno rdeče grobe posode z ornamentom vrezanih vodoravnih črt; inv. št. 385 (T. 7, 1), fragment stene sive posode z ornamentom valovnice in vrezanim nečitljivim napisom; inv. št. 386 (T. 7, 2), fragment rdeče skodele z izvihanim ustjem; inv. št. 387 (T. 7, 4), fragment ustja in stene rdeče žgane posode; inv. št. 388 (T. 7, 3), fragment pladnja sigilate, ki ima ustju viden ornament žerjavov; inv. št. 389 (T. 7, 5), fragment ustja in stene sigilate, z vidnim ornamentom jajčnega venca v spodnjem delu; inv. št. 390 (T. 7, 6), dno steklene posodice z vidnim polkrožnim znakom; inv. št. 448 (T. 16, 1).
- Kv. 3: Fragment stene sigilatne kupe z ornamentom jajčnega venca, divje živali v teku in medaljoni z amorjem; inv. št. 385 (T. 3, 2),

fragment stene sigilatne kupe z ornamentom jajčnega venca, medaljona z amorjem in vinske trte; inv. št. 357 (T. 3, 1; T. 18, 6),
 bronasta kolenčasta fibula z ohranjeno samostrelno peresovino in graviranim okrasom na ploščici; inv. št. 367 (T. 4, 1),
 sivo rjav trinožnik z izvihanim ustjem in cilindričnim trupom; inv. št. 370 (T. 4, 2),
 spodnji del sive posode iz grobe gline; inv. št. 368 (T. 4, 3),
 ustje in stena sivega lonca z ornamentom vrezanih črt pod vratom; inv. št. 369 (T. 4, 4),
 spodnji del rdeče čaše; inv. št. 391 (T. 8, 1),
 ustje in stena sive posode; inv. št. 396 (T. 8, 2),
 ustje in stena svetlo rdeče posode; inv. št. 393 (T. 8, 3),
 ustje in stena rjavo rumene posode z ornamentom vrezanih črt; inv. št. 394 (T. 8, 4),
 rdeče vreteno; inv. št. 395 (T. 8, 5),
 stena sive posode z ornamentom valovnice in vrezanih črt; inv. št. 392 (T. 8, 6),
 gumb steklene posodice; inv. št. 397 (T. 8, 7; T. 16, 4),
 rdeča skodela z izvihanim ustjem in z vrezanim napisom na trebušnem delu YNSTUS; inv. št. 398 (T. 8, 8),
 rumeno rjav fragmentiran pokrov z gumbom na vrhu, iz grobe gline; inv. št. 399 (T. 9, 1),
 dno sive grobe posode; inv. št. 400 (T. 9, 2),
 fragment stene sigilatne kupe z ornamentom smrekove vejice, in trodelnega lista; inv. št. 401 (T. 9, 3),
 ustje in stena rjavo rumenega lonca iz grobe gline z ornamentom vrezanih črt; inv. št. 402 (T. 9, 4),
 pladenj, sigilatni fragment s prstanasto nogo; inv. št. 356 (T. 9, 5),
 ustje in stena rdeče rjave posode z ornamentom vrezanih črt; inv. št. 403 (T. 10, 1).

- Kv. 4: Fragment rdeče čaše gubanke z izvihanim profiliranim ustjem; inv. št. 404 (T. 10, 2),
 izvihano ustje svetlo rdeče ornamentirane posode; inv. št. 405 (T. 10, 3),
 bronasti nedoločljiv novc (as); inv. št. 450 (T. 17, 3),
 bronasti novc (as) Hadrijana; inv. št. 449 (T. 17, 4),
 spodnji del sivega grobega lonca; inv. št. 407 (T. 11, 1),
 siv pladenj z uvihanim ustjem; inv. št. 408 (T. 11, 2).
- Kv. 5: Bronasta pasna spona rombične oblike z železnim trnom; inv. št. 409 (T. 11, 3),
 fragment zgornjega dela čaše gubanke s profiliranim ustjem; inv. št. 410 (T. 11, 4),
 fragment stene sive čaše gubanke iz grobe gline; inv. št. 411 (T. 11, 5),
 prstanasto dno sigilatnega pladnja z vrezanim nerazločnim napisom; inv. št. 359 (T. 3, 3),
 koničen pokrov iz sive gline z gumbom na vrhu in vidnimi sledovi vretena na notranji strani; inv. št. 412 (T. 12, 1),
 fragment sivega pokrova z gumbom na vrhu; inv. št. 413 (T. 12, 2),
 fragment oljenke; inv. št. 414 (T. 12, 3),
 (T. 12, 4),
 spodnji del sigilatnega pladnja z vidnim reliefnim ornamentom; inv. št. 415
 ustje sive posode z ornamentom vrezanih črt; inv. št. 416 (T. 12, 5),
 fragment rdeče skodele; inv. št. 417 (T. 12, 6),
 stena rdeče čaše gubanke; inv. št. 418 (T. 12, 7),
 spodnji del rdeče sive posode; inv. št. 419 (T. 13, 1),
 izvihano ustje sive posode z ornamentom valovnic in vdolbinic; inv. št. 420 (T. 13, 2),
 stena rdeče posode iz grobe gline z ornamentom valovnic in vrezanih črt; inv. št. 421 (T. 13, 3),
 izvihano ustje sive posode iz grobe gline z ornamentom vrezanih črt in valovnic; inv. št. 422 (T. 13, 4),

fragment ustja in stene rdeče posode z ornamentom navpičnih kratkih vrezov; inv. št. 423 (T. 13, 5),
 fragment rdeče čaše gubanke; inv. št. 424 (T. 13, 6),
 izvihano ustje sive posode iz grobe gline z ornamentom vrezanih črt; inv. št. 425 (T. 14, 1),
 izvihano ustje rdeče posodice z ornamentom vrezanih črtic; inv. št. 426 (T. 14, 2),
 izvihano ustje sivo črne posode iz grobe gline; inv. št. 427 (T. 14, 3),
 izvihano ustje sivega lonca z ornamentom vdolbljenih kvadratov; inv. št. 428 (T. 14, 4),
 spodnji del sigilatne posode s prstanasto nogo; inv. št. 430 (T. 14, 6),
 stena sigilatne posode z reliefnim ornamentom; inv. št. 429 (T. 14, 5),
 nedoločljiv bronasti lonec; inv. št. 452 (T. 17, 1),
 bronasti novc (as) Antonina Pija; inv. št. 453 (T. 17, 2),
 fragment ročaja steklene posodice, vel. 3,5 × 5,5 cm; inv. št. 454 (T. 16, 5).

- Kv. 6: Fragment izvihane ustja sive posode iz grobe gline; inv. št. 431 (T. 15, 1),
 izvihano ustje temno sive posode iz grobe gline; inv. št. 432 (T. 15, 2),
 dno temno sive skodelice; inv. št. 433 (T. 15, 3),
 izvihano ustje rjavo sive posode z ornamentom vrezanih črt; inv. št. 434 (T. 15, 4),
 izvihano ustje sive posode z ornamentom vrezanih črt; inv. št. 435 (T. 15, 5).

Kulturne ostaline iz obeh sond so nedvomno dokaz o obstoju rimskodobnega naselja na ivanskih poljih. Prekopana površina pa je vsekakor premajhna za ugotavljanje velikosti in oblike naselja. Zidanih objektov nismo našli, pač pa precej ometa in žganine, kar govori za lesen objekt na prekopanem prostoru. Verjetno tudi tod (podobno kot v Dolgi vasi) niso obstajali kaki značilnejši stavbni objekti in torej ni moč govoriti o razviti stanovanjski kulturi prebivalcev, vendarle pa se izkopane kulturne ostaline lahko primerjajo s katerimikoli rimsko provincialnimi najdišči v Sloveniji.

Casovna opredelitev je olajšana z najdbami rimskih novcev in z dokaj številnimi fragmenti posod terre sigillate. Najstarejši je as Triana (98—117), sledijo mu as Hadrijana (117—138), as Antonina Pija (145—161), Aleksandra Severa (225), Filipa I. in II. (244—249).

Terra sigillata je bila v Ivance prinesena potom trgovine, verjetno iz Poetovija v drugem stoletju, to je v času ko se je tudi podeželje ekonomsko in kulturno dvignilo.² Večina fragmentov terre sigillate je iz vzhodnogalskih delavnic iz 2. stoletja³ (T. 3, 1, 2, 4, 6; T. 12, 4; T. 1, 4); nekaj fragmentov (Westerndorf)⁴ pa je iz začetka 3. stoletja (T. 3, 5; T. 6, 8). Številna hišna keramika: lonci, skodele, trinožniki in pokrovi z gumbom na vrhu (T. 4, 4; T. 2, 2; T. 6, 4; T. 5, 3; T. 15, 1; T. 1, 1, 7; T. 8, 2, 3, 6; T. 12, 1, 2; T. 9, 1; T. 9, 2; T. 7, 1; T. 4, 3; T. 6, 6; T. 5, 5; T. 4, 2) nadaljujejo po obliki in okrasu predrimsko ilirsko-keltsko dediščino.⁵ Tovrstna keramika je bila verjetno v uporabi ves čas trajanja naselja in zato izključuje možnost ozke opredelitve. Najbližje paralele — Dolga vas,⁶ Dobrovnik,⁷ Najdišča v Slovenskih goricah,⁸ Ptuj,⁹ St. Andrii¹⁰ kažejo, da je bila taka keramika razširjena konec 1. stoletja in v 2. stoletju.

Iz nekoliko boljše očiščene gline so manjše sivo in rdeče pečene posodice (T. 14, 3; T. 15, 5; T. 5, 2; T. 6, 7), ki jih lahko datiramo v konec prvega in v drugo stoletje.¹¹ Iz podobnega materiala so fragmenti večjih sivih čaš gubank (T. 11, 5), ki so izdelki predvsem iz drugega stoletja.¹²

V Ivancih je dobro zastopana tudi boljša keramika iz dobro očiščene gline. Čaše gubanke, ki so največkrat pobarvane z rdečo barvo (T. 11, 4; T. 10, 2;

T. 2, 1; T. 13, 6; T. 12, 7), so bile sodeč po analognih primerkih panonskega prostora razširjene v 2. stoletju.¹³ Nizki rdeči in sivi pladnji z uvihanim ustjem (T. 6, 5; T. 11, 2), z ravnim dnom in poševno steno se po obliki vežejo na severnoitalske oblike. Časovno so dolgotrajni, saj se pojavljajo vse do 4. stoletja.¹⁴ Prav tako kot čaše gubanke so potom trgovine prišli semkaj iz bližnjih lončarskih središč. Čas uporabe pladnjev je v Panoniji pretežno drugo stoletje.¹⁵ Skodele in čaše različnih velikosti (T. 5, 1; T. 7, 3; T. 8, 1, 3; T. 12, 6; T. 13, 5; T. 14, 2; T. 15, 3; T. 7, 4; T. 2, 3; T. 8, 7) so v Panoniji konec 1. stoletja in v 2. stoletju.¹⁶

Med ohranjenimi kovinskimi predmeti je za datacijo važna bronasta kolenčasta fibula (T. 4, 1), ki sodi v X. skupino panonskih fibul po Kovrigovi. V uporabi so bile predvsem v drugi polovici 1. stoletja in v drugem stoletju.¹⁷

V Ivancih najdene materialne ostaline so pretežno iz drugega stoletja ter začetka tretjega stoletja. Izkopavanja so dopolnila doslej že znano sliko antičnega življenja na pomurskih tleh, pri tem pa ne gre zanemariti še nadaljnja raziskovanja v tej smeri.

¹ S. Pahič, *Topografski zapiski* (1963) 25 s.

² J. Šašel, Doneski k zgodovini Prekmurja v starem veku, *Kronika* 3 (1955) 45.

³ I. Mikl-Curk, *Terra sigillata in sorodne vrste keramike iz Poetovija*, *Dissertationes* 9 (1969) 23 ss, T. 14, 16; T. 15, 2; T. 13, 15.

⁴ I. Mikl-Curk, *o. c.*, 32 s, T. 21, 9, 3.

⁵ B. Stümpel, Spätlatènezeitliche Brandgräber aus Ülversheim, Ldkr. Mainz, und Armsheim, Kr. Alzey, *Germania* 39 (1961) 189 ss, Abb. 1, 1—4. A. Schörgendorfer, *Die römerzeitliche Keramik der Ostalpenländer*, *Sonderschriften des Deutsch. Arch. Instituts* (Wien 1942) 73 ss, 107.

⁶ I. Mikl, Poročilo o sondiranju v Dolgi vasi pri Lendavi, *Arheol. vestnik* 9—10 (1958-59) 174 s.

⁷ S. Pahič, Antične gomile v Prekmurju, *Arheol. vestnik* 11—12 (1960-61) 111.

⁸ S. Pahič, Antične gomile v Slovenskih goricah, *Časopis za zgod. in narodopisje* n. v. 1 (1965) 35.

⁹ P. Petru, Poskus časovne razporeditve lončenine iz rimskih grobov na Dolenskem in Posavju, *Razprave I. razr. SAZU* 6 (1969) 204.

¹⁰ A. Schörgendorfer, *o. c.*, 14, T. 9, 132.

¹¹ E. Bónis, *Die kaiserzeitliche Keramik von Pannonien*, *Diss. Pann.* II, 20 (1942) 37 ss.

¹² A. Schörgendorfer, *o. c.*, 28, T. 19, 256.

¹³ E. Bónis, *o. c.*, 42 s, T. 17, 17—20.

¹⁴ W. Alzinger, Die Kleinfunde aus dem Hügelgräberfeld von Kapfenstein, p. B. Felbach, Oststeiermark, *Archaeol. Austriaca*, Beiheft 7 (1965) 68 s.

¹⁵ S. Pahič, Antične gomile pri Vučji gomili, *Časopis za zgod. in narodopisje* n. v. 8 (1972) 36, T. 1, 6. B. Vikić-Belančič, Neka obilježja ranocarske keramike u jugozapadnoj Panoniji, *Starinar* n. s. 13—14 (1962-63) 106. P. Petru, *Razprave I. razr. SAZU* 6 (1969) 204. M. Grubinger, Römerzeitliche Grabhügelfelder im mittleren Feistritztale, *Schild von Steier* 2 (1953) 89, Abb. 6, J. Garbsch, *Norisch-pannonische Frauentracht im 1. und 2. Jahrhundert*, *Münchner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte* 11 (1965) 39 ss, T. 33, 16. A. Schörgendorfer, *o. c.*, 11, T. 8, 106—108. E. Bónis, Kaiserzeitliche Hügelgräber von Ivánc, *Folia Archaeol.* 9 (1957) 79 ss.

¹⁶ E. Bónis, *Die kaiserzeitliche Keramik von Pannonien*, 48 s, 136, 180.

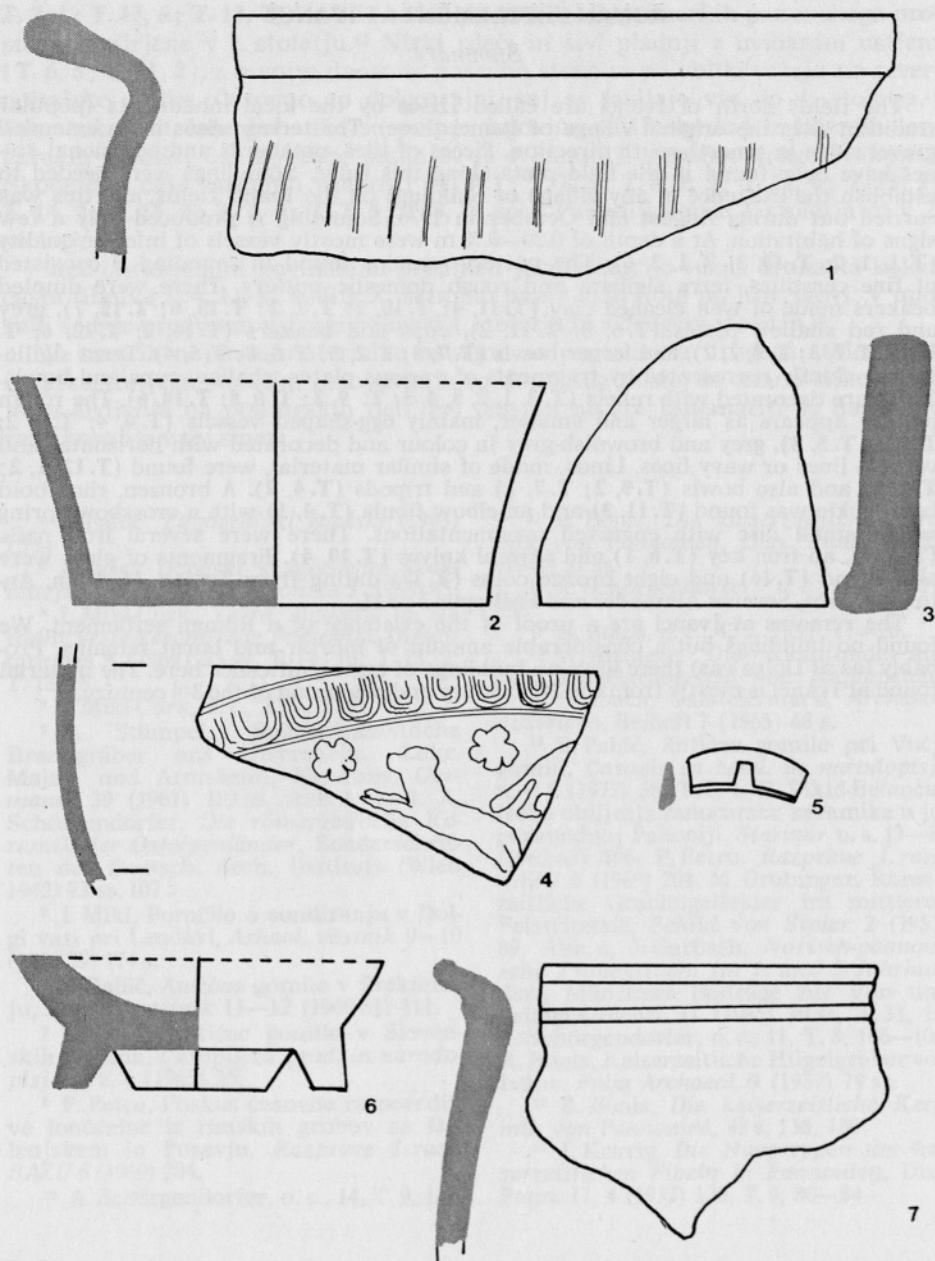
¹⁷ I. Kovrig, *Die Haupttypen der kaiserzeitlichen Fibeln in Pannonien*, *Diss. Pann.* II, 4 (1937) 120, T. 9, 80—84.

ROMAN SETTLEMENT AT IVANCI

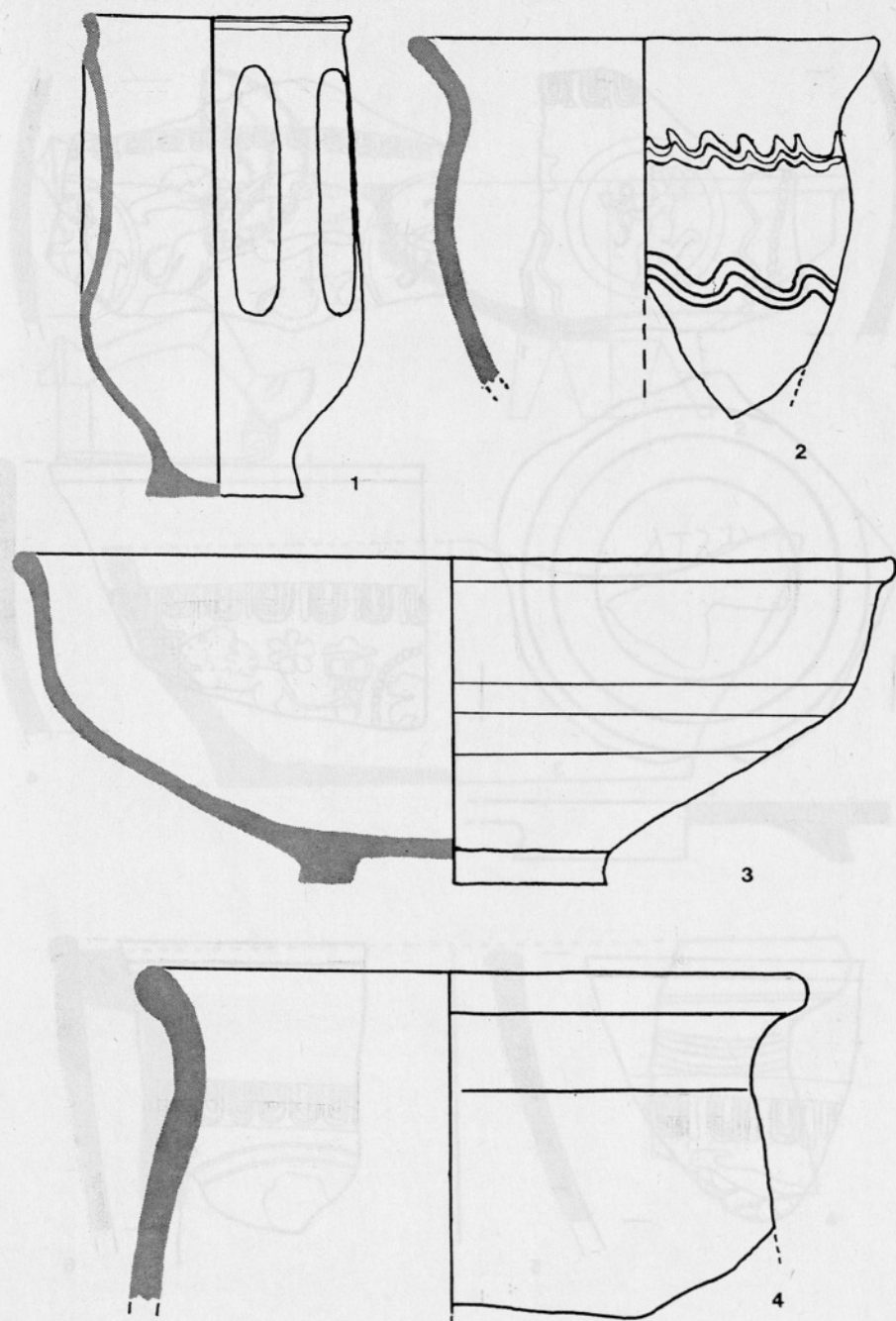
Summary

The fields north of Ivanci are called Ižišče by the local inhabitants (popular tradition sites the original village of Ivanci there). The terrain rises in an extended gravel ridge in a north-south direction. Pieces of tiles, potsherds and occasional stones have been found in the field plots along this ridge. Soundings were needed to establish the existence of any village or buildings on the Ivanci fields, and this was carried out during August and October in 1976. Sounding A produced only a few signs of habitation. At a depth of 0.20—0.70 m were mostly vessels of inferior quality (T. 1, 1, 7; T. 15, 3; T. 1, 2, 6). The pottery remains found in sounding B consisted of fine ceramics, terra sigillata and rough domestic pottery. There were dimpled beakers made of well cleaned clay (T. 11, 4; T. 10, 2; T. 2, 1; T. 13, 6; T. 12, 7), grey and red shallow plates (T. 6, 5; T. 11, 2), cups and beakers (T. 14, 2; T. 12, 6; T. 13, 5; T. 7, 3; T. 8, 1, 2), and larger bowls (T. 7, 4; T. 2, 3; T. 8, 8; T. 5, 4). Terra sigillata was chiefly represented by fragments of various plates, shallow cups and bowls. These are decorated with reliefs (T. 3, 1, 2, 5, 4, 3; T. 9, 3; T. 6, 8; T. 14, 6). The rough pottery appears as larger and smaller, mainly egg-shaped vessels (T. 4, 4; T. 2, 2; T. 6, 4; T. 5, 3), grey and brownish-grey in colour and decorated with horizontal and vertical lines or wavy lines. Linds, made of similar material, were found (T. 12, 1, 2; T. 9, 1) and also bowls (T. 9, 2; T. 7, 1) and tripods (T. 4, 2). A bronzen, rhomboid belt buckle was found (T. 11, 3) and an elbow fibula (T. 4, 1) with a crossbow spring and a small disc with engraved ornamentations. There were several iron nails (T. 6, 2), an iron key (T. 6, 1) and several knives (T. 10, 4). Fragments of glass were also found (T. 16) and eight bronze coins (T. 17) dating from Trajan, Hadrian, Antoninus Pius, Severus Alexander and Philippus I or II.

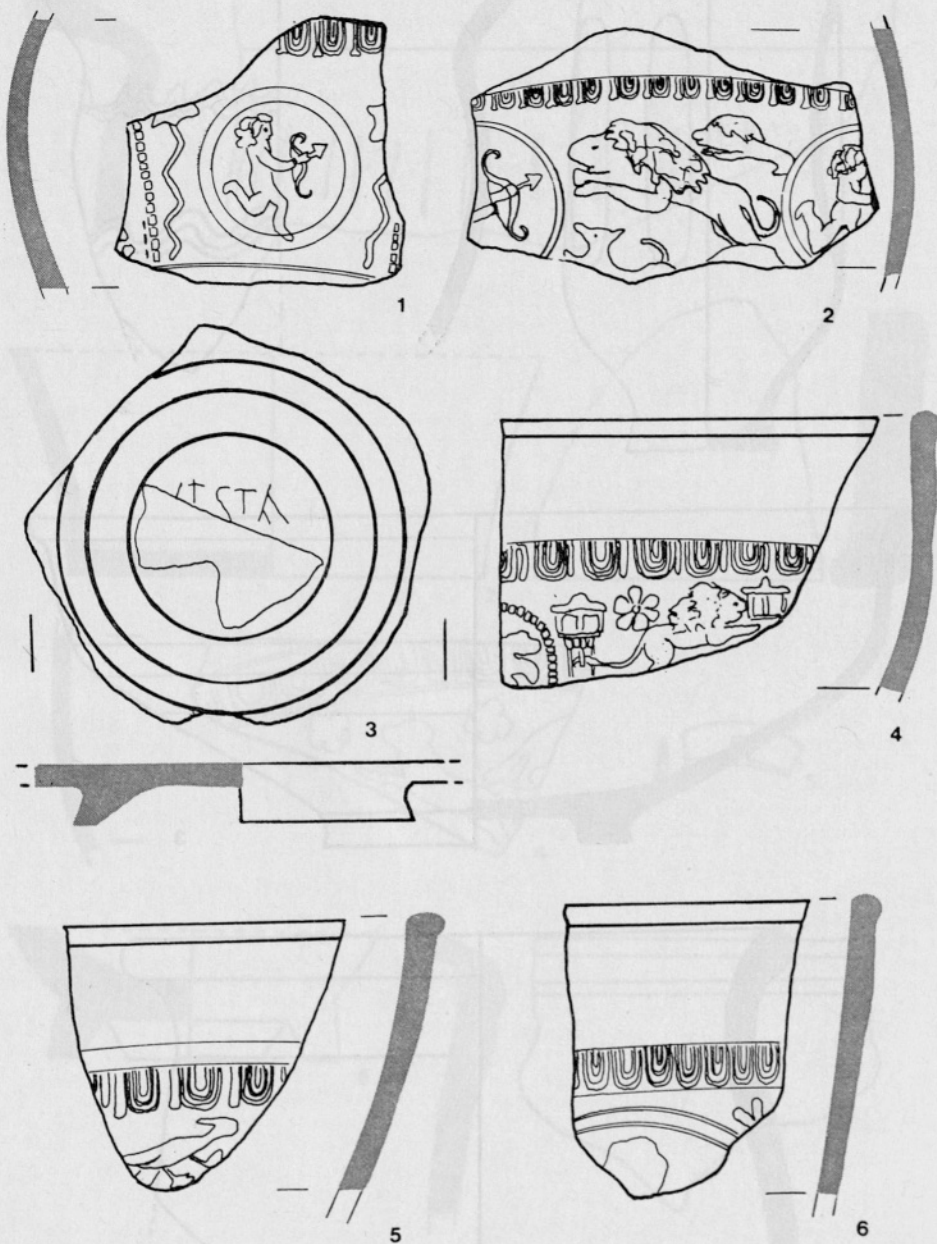
The remains at Ivanci are a proof of the existence of a Roman settlement. We found no buildings but a considerable amount of mortar and burnt remains. Probably (as at Dolga vas) there were no buildings of any significance here. The material found at Ivanci is mostly from the 2nd century and beginning of the 3rd century.

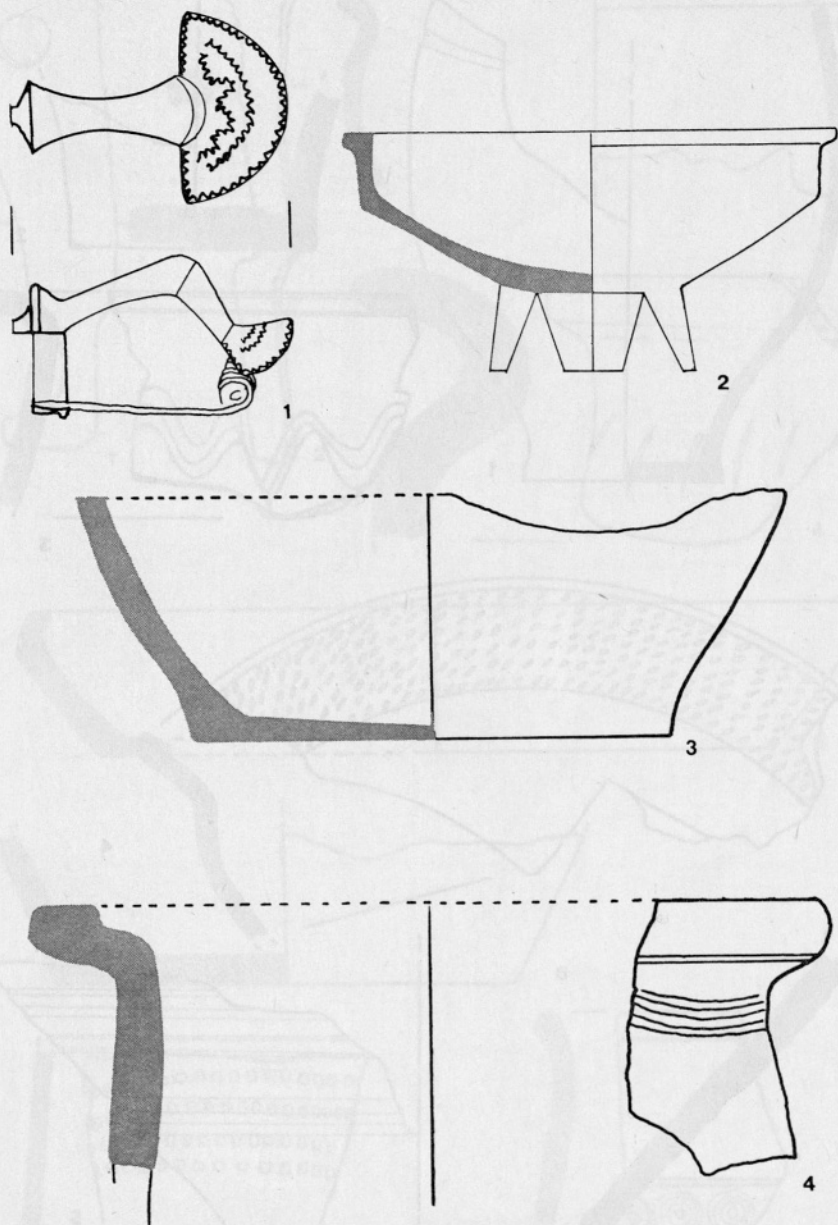
Tab. 1. Ivanci; keramika, M. 1—7 = 1:2. — Ivanci; pottery, M. 1—7 = 1:2

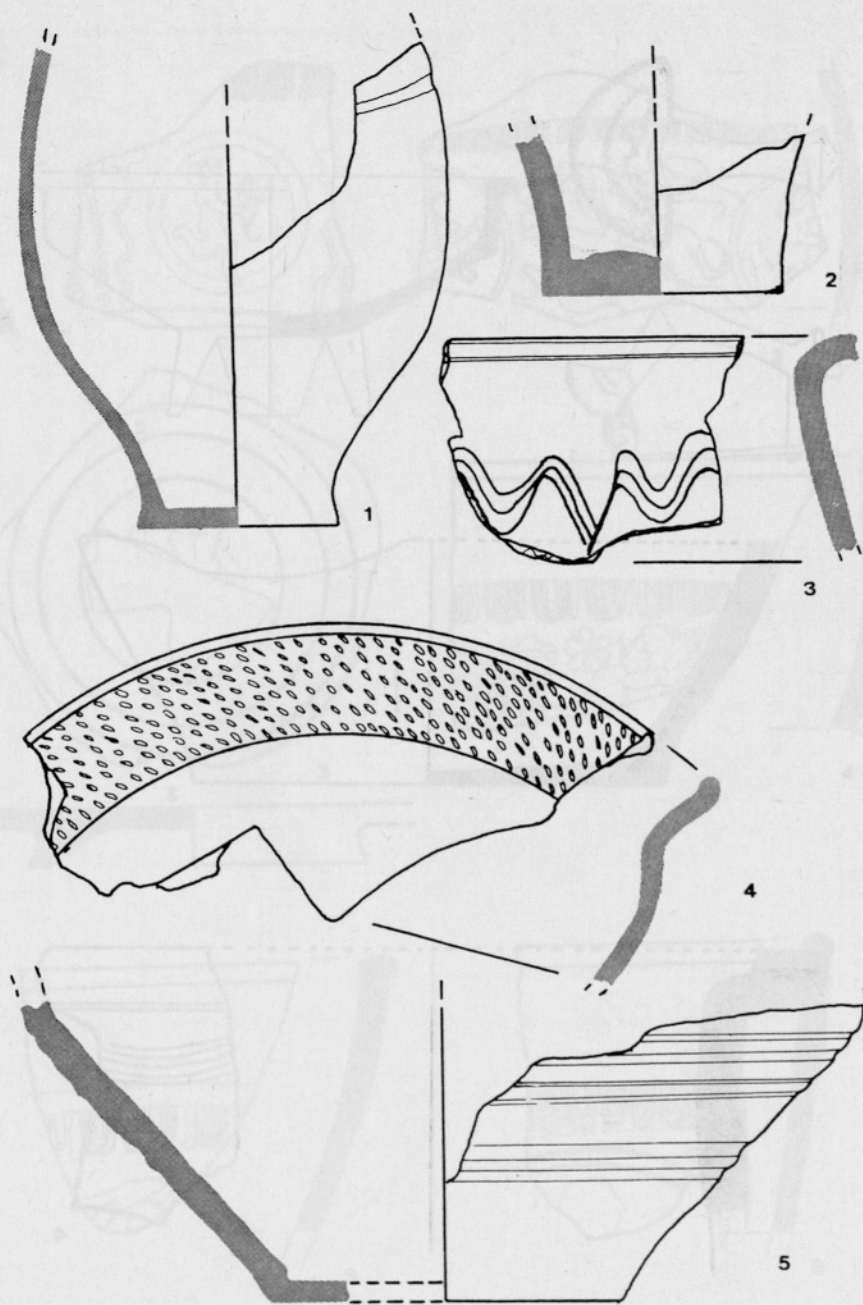
Tab. 2. Ivanci; keramika, M. 1—4 = 1:2. — *Ivanci; pottery, M. 1—4 = 1:2*

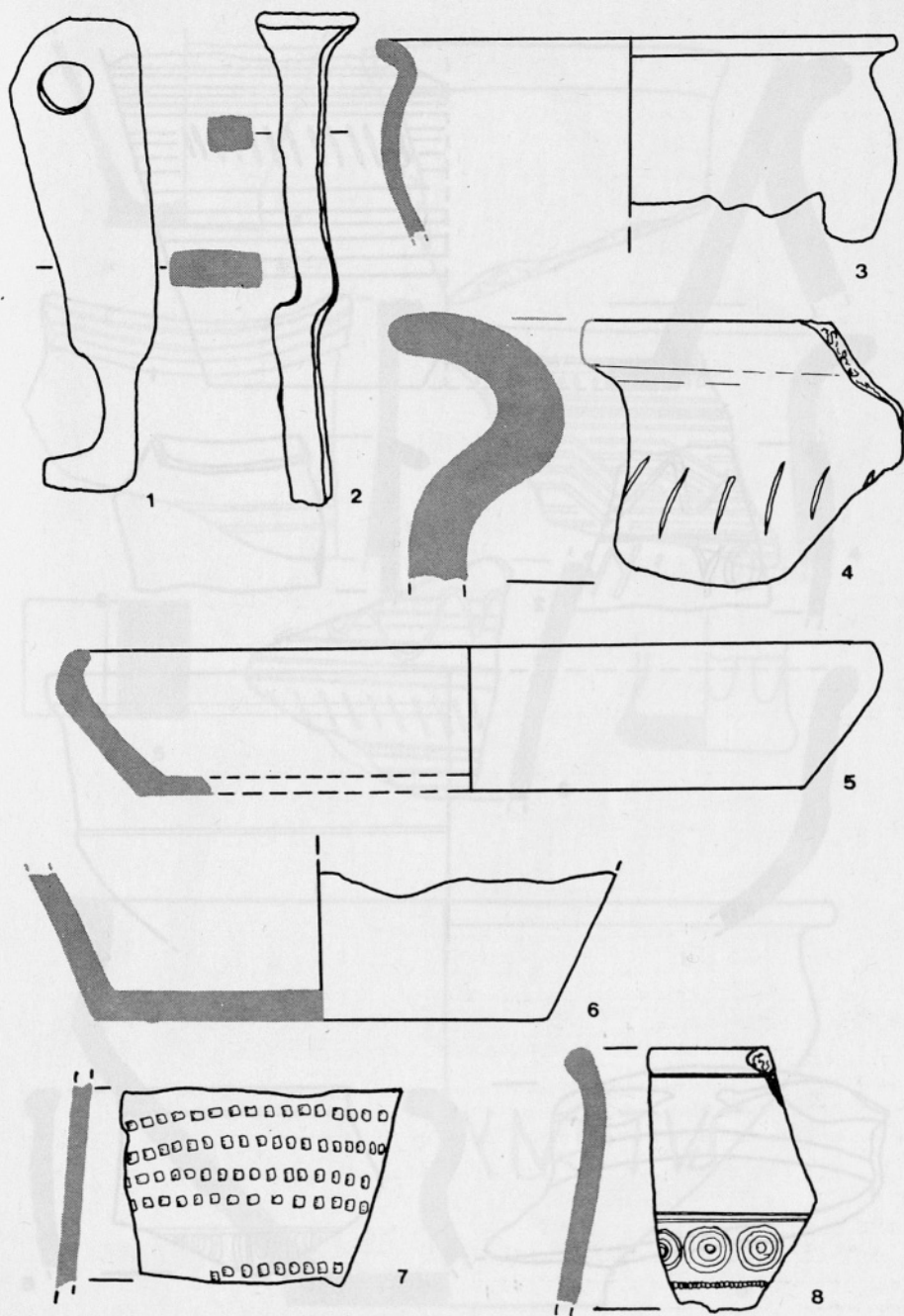
Tab. 3. Ivanci; keramika, M. 1—6 = 1:2. — *Ivanci; pottery, M. 1—6 = 1:2*

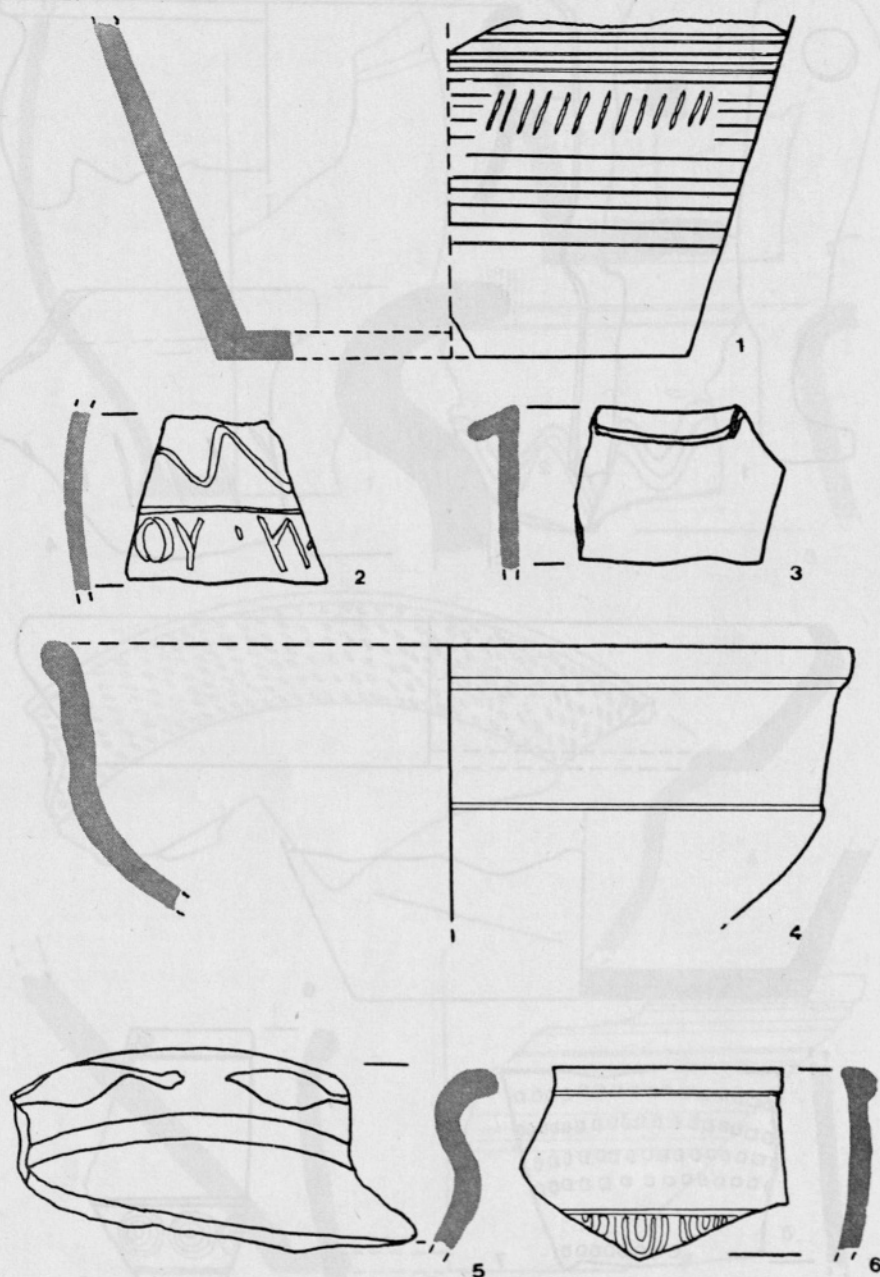
Tab. 4. Ivanci; št. 1 bron, ostalo keramika, M. 1 = 1:1, 2 = 1:4, ostalo 1:2. — *Ivanci; No. 1 bronze, remainder pottery, M. 1 = 1:1, 2 = 1:4, remainder 1:2*

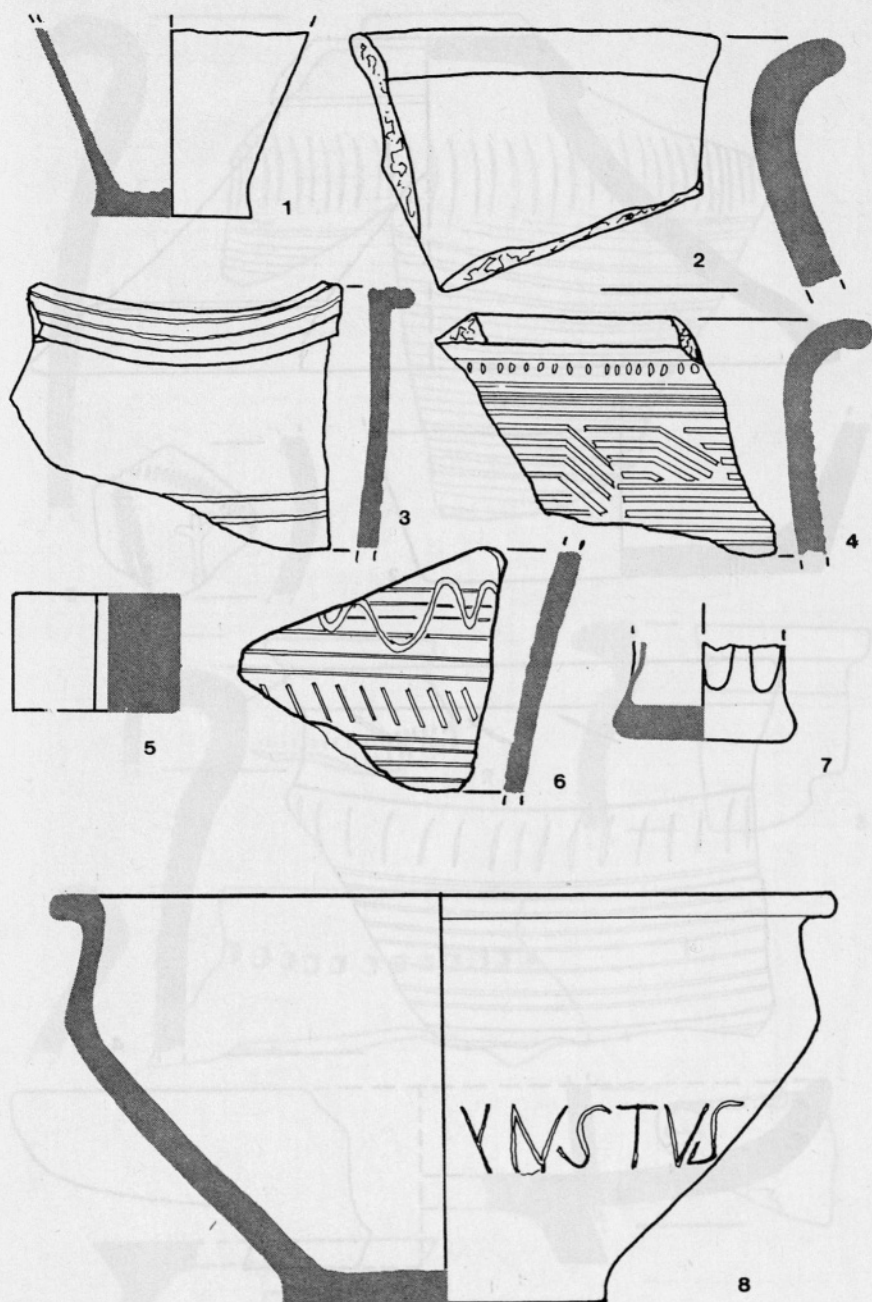
Tab. 5. Ivanci; keramika, M. 1—5 = 1:2. — *Ivanci; pottery, M. 1—5 = 1:2*

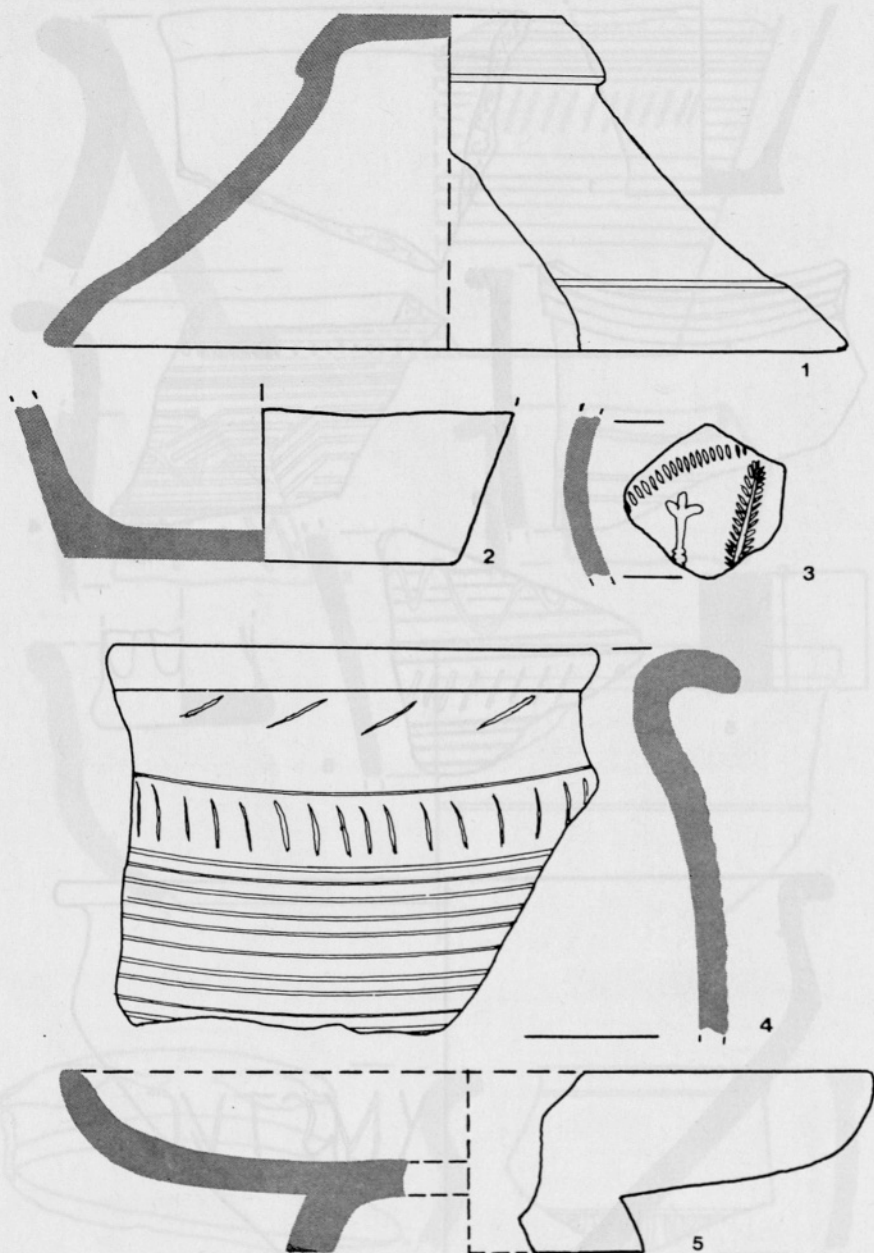
Tab. 6. Ivanci; št. 1, 2 železo, ostalo keramika, M. 1 = 1:1, ostalo 1:2. — *Ivanci; No. 1—2 iron, remainder pottery, M. 1 = 1:1, remainder 1:2*

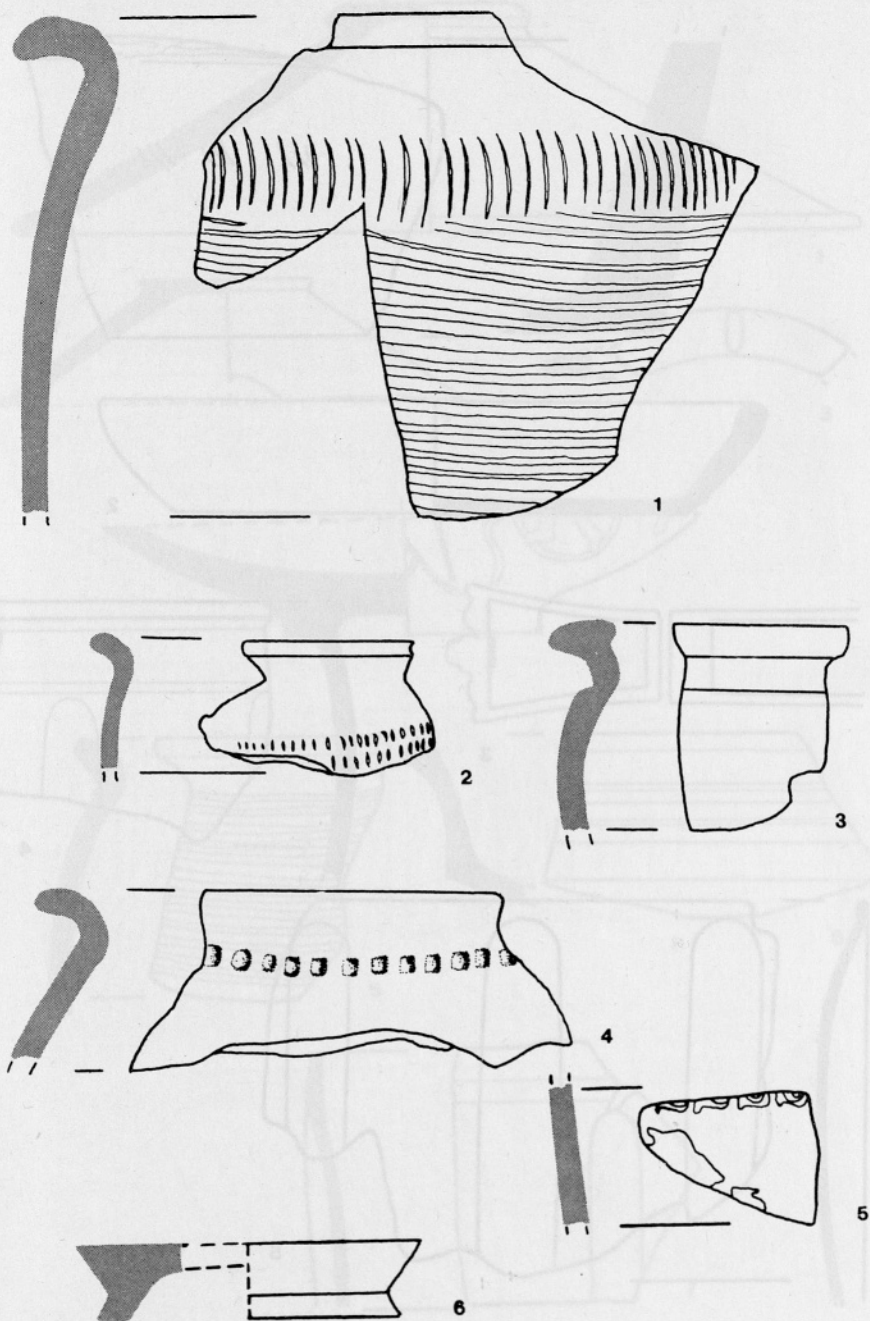
Tab. 7. Ivanci; keramika, M. 1—6 = 1:2. — *Ivanci; pottery, M. 1—6 = 1:2*

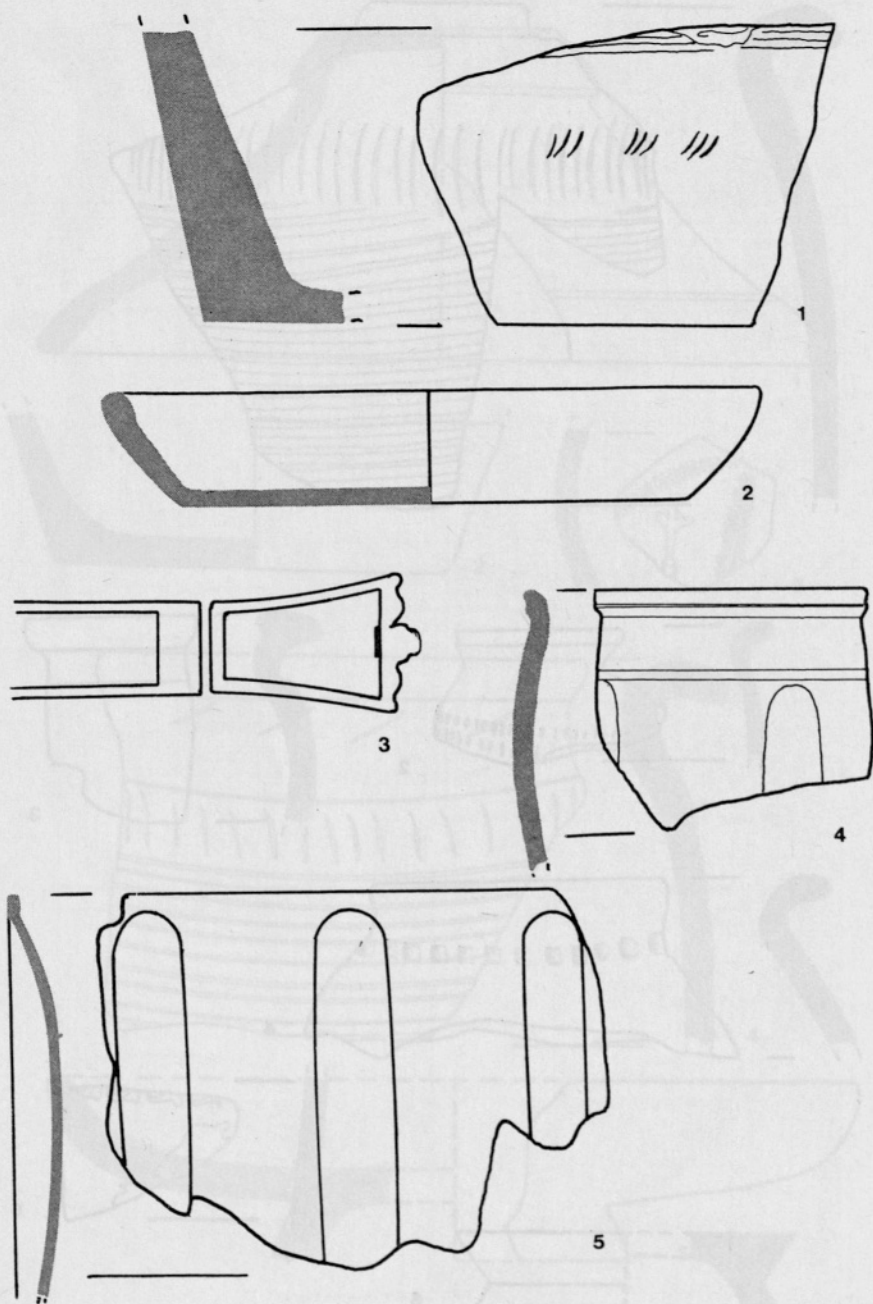
Tab. 8. Ivanci; št. 7 steklo, ostalo keramika, M. 1—8 = 1:2. — Ivanci; No. 7 glass, remainder pottery, M. 1—8 = 1:2

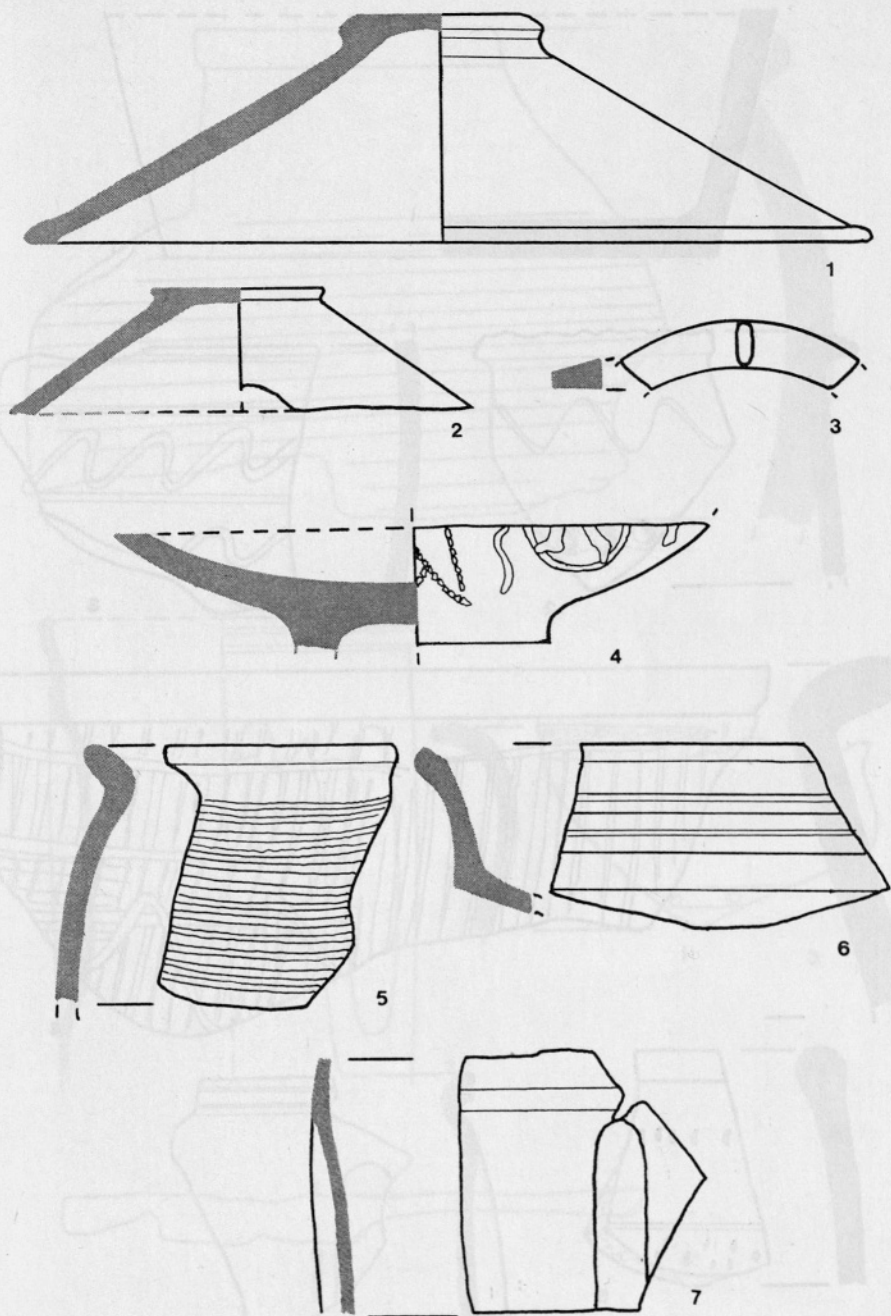
Tab. 9. Ivanci; keramika, M. 1—5 = 1:2. — Ivanci; pottery, M. 1—5 = 1:2

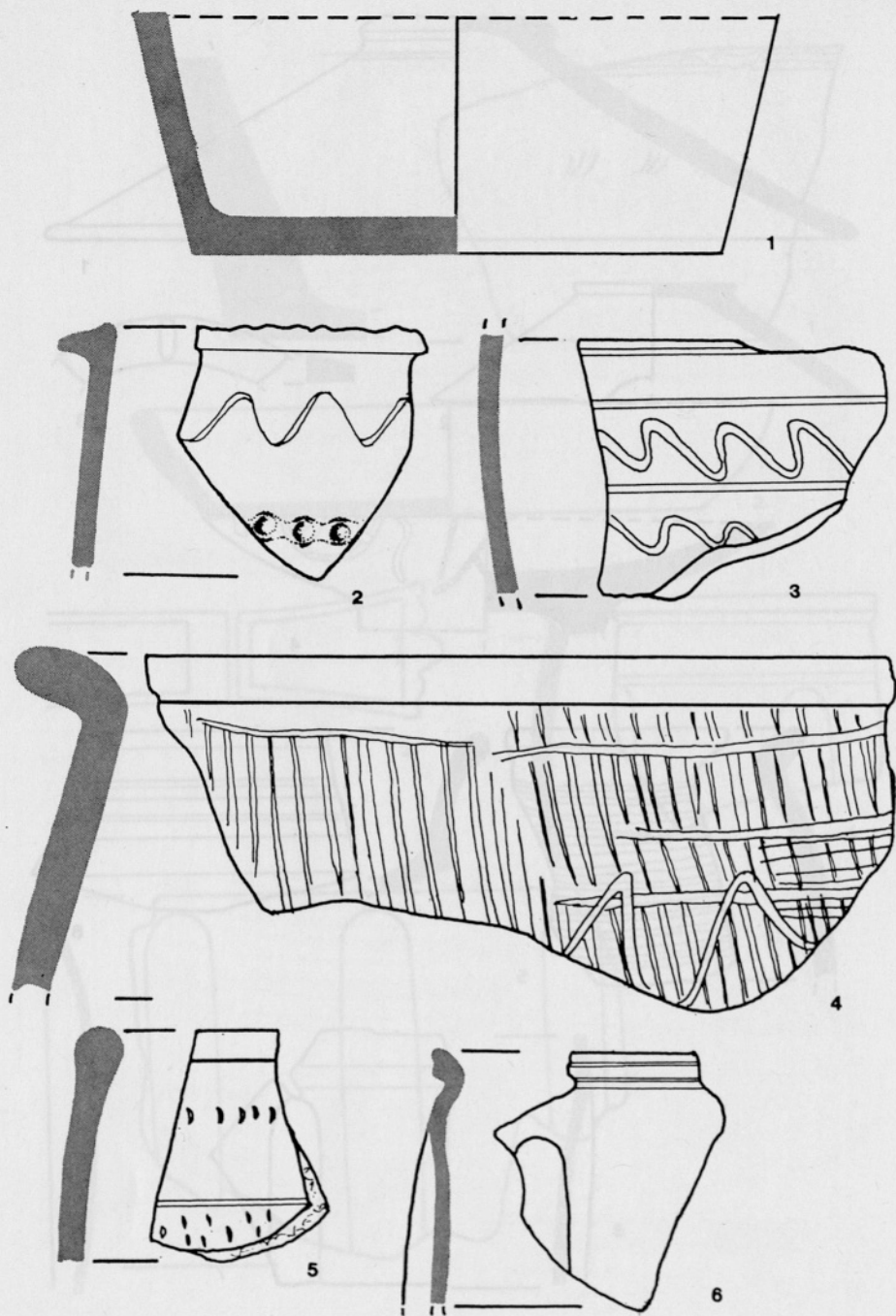
Tab. 10. Ivanci; št. 4 železo, ostalo keramika, M. 1 = 1:3, ostalo 1:2. — Ivanci; No. 10 iron, remainder pottery, M. 2 = 1:3, remainder 1:2

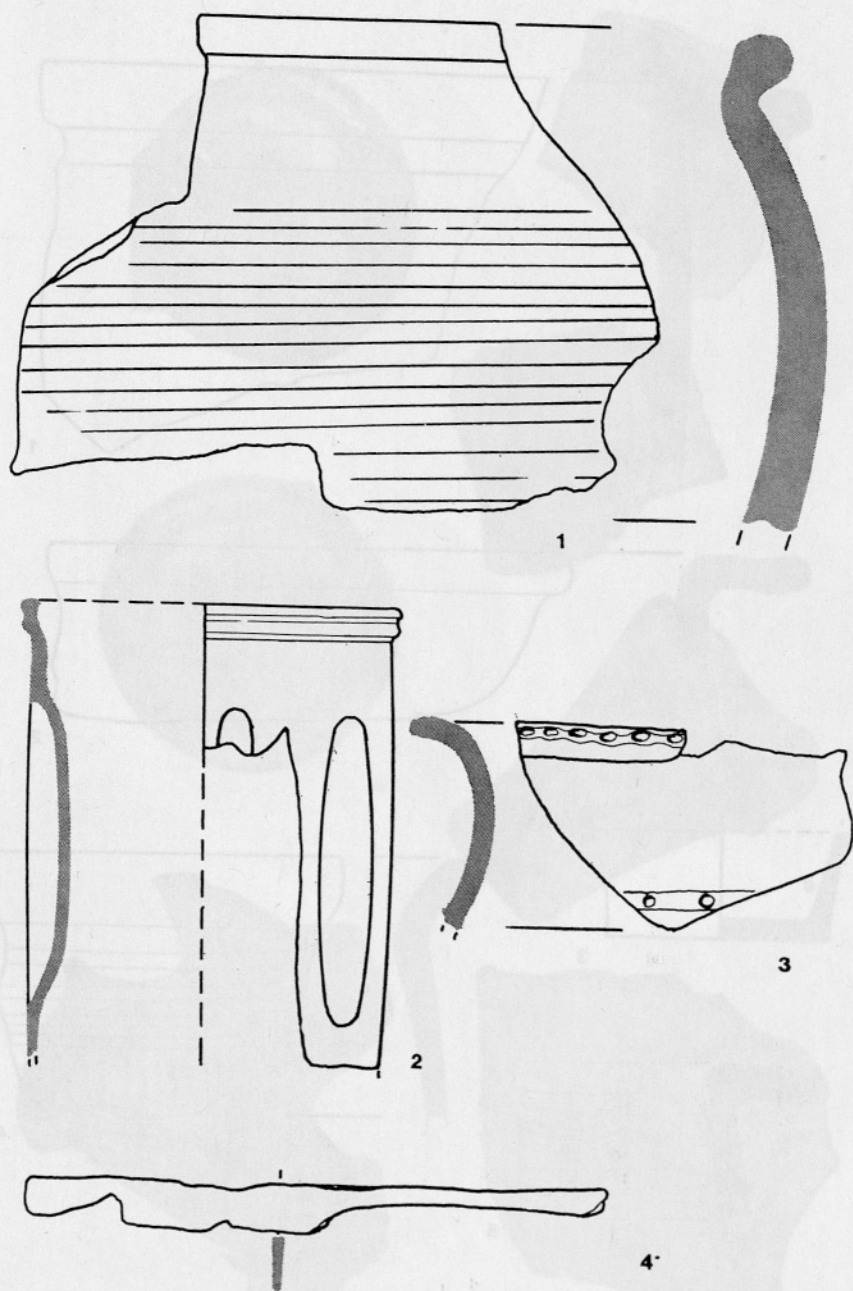
Tab. 11. Ivanci; št. 3 bron, ostalo keramika, M. 2 = 1:3, ostalo 1:2. — Ivanci; No. 3
 bronze, remainder pottery, M. 2 = 1:3, remainder 1:2

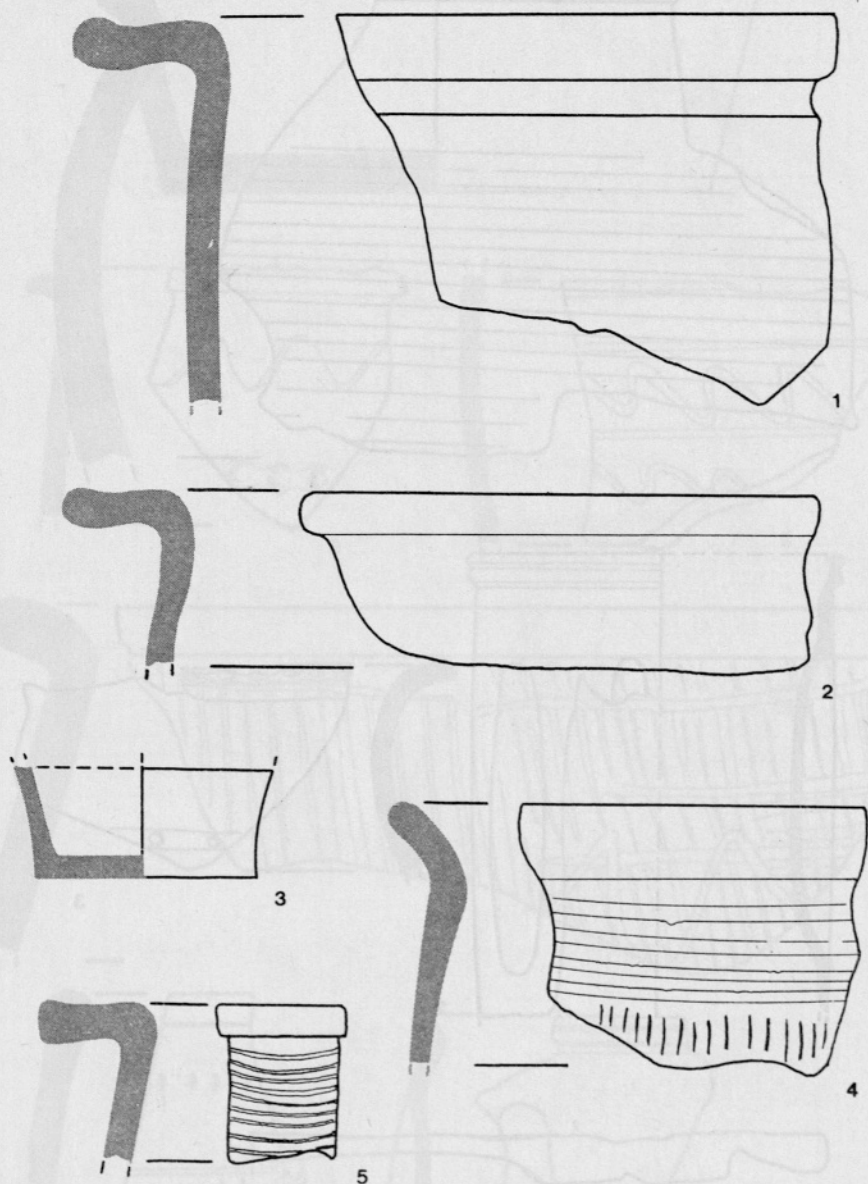
Tab. 12. Ivanci; keramika, M. 1—7 = 1:2. — Ivanci; pottery, M. 1—7 = 1:2

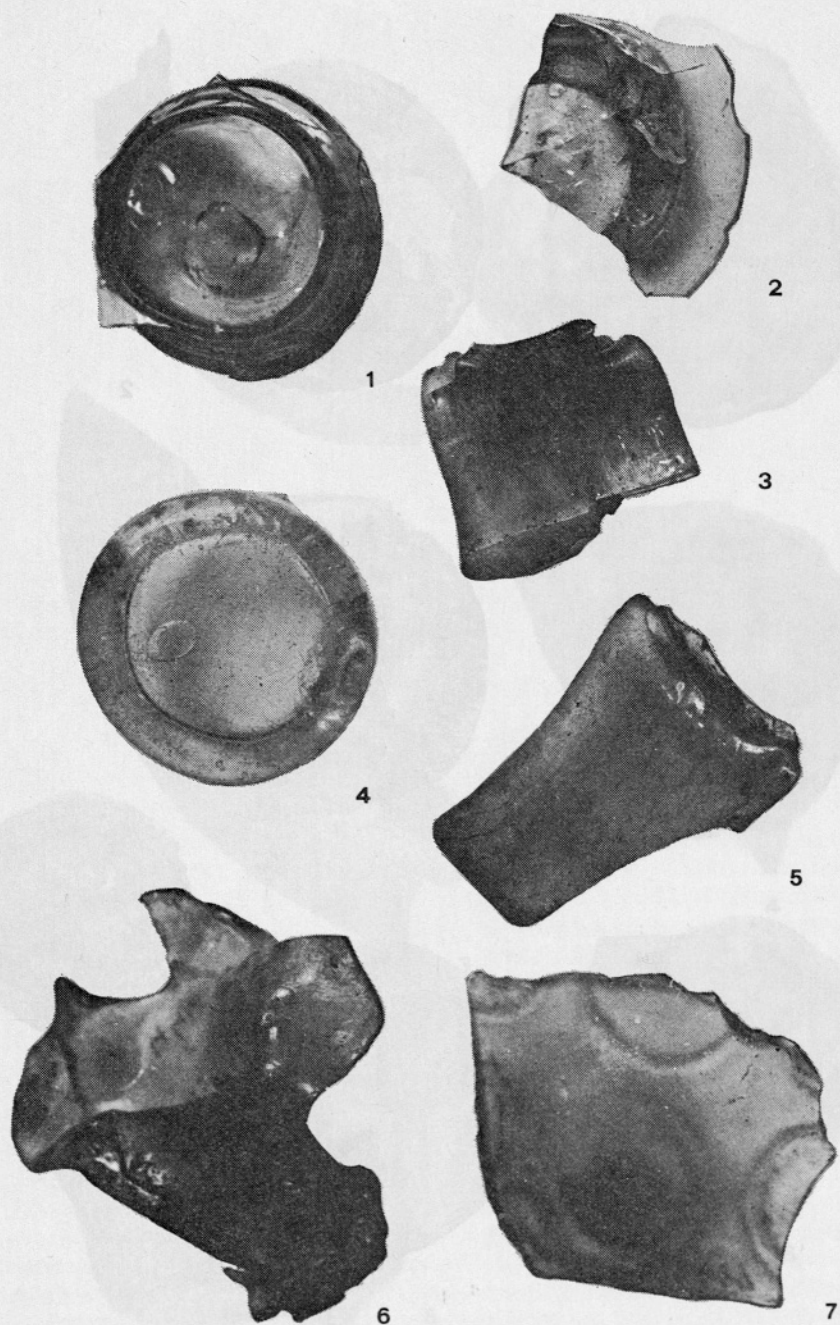
Tab. 13. Ivanci; keramika, M. 1—6 = 1:2. — Ivanci; pottery, M. 1—6 = 1:2

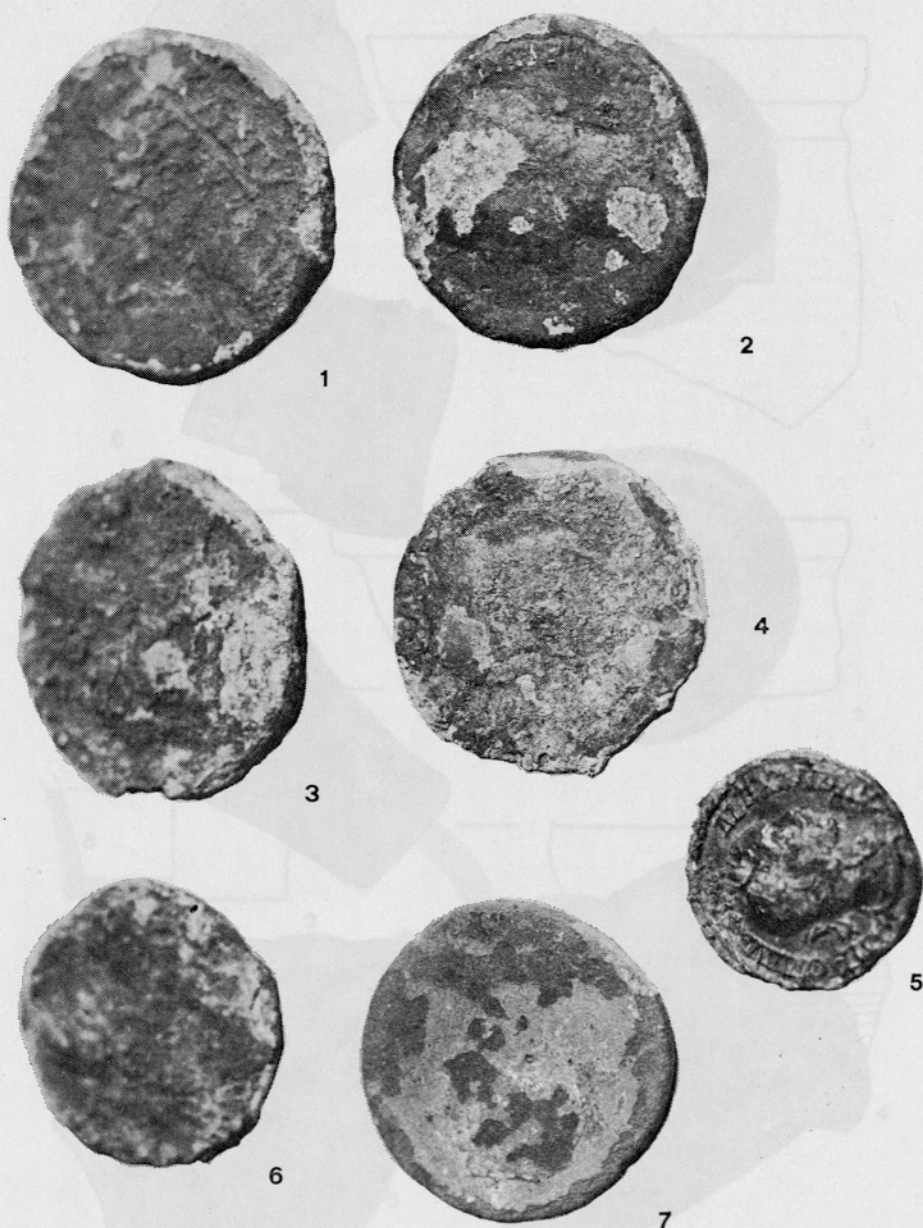
Tab. 14. Ivanci; keramika, M. 1—6 = 1:2. — Ivanci; pottery, M. 1—6 = 1:2

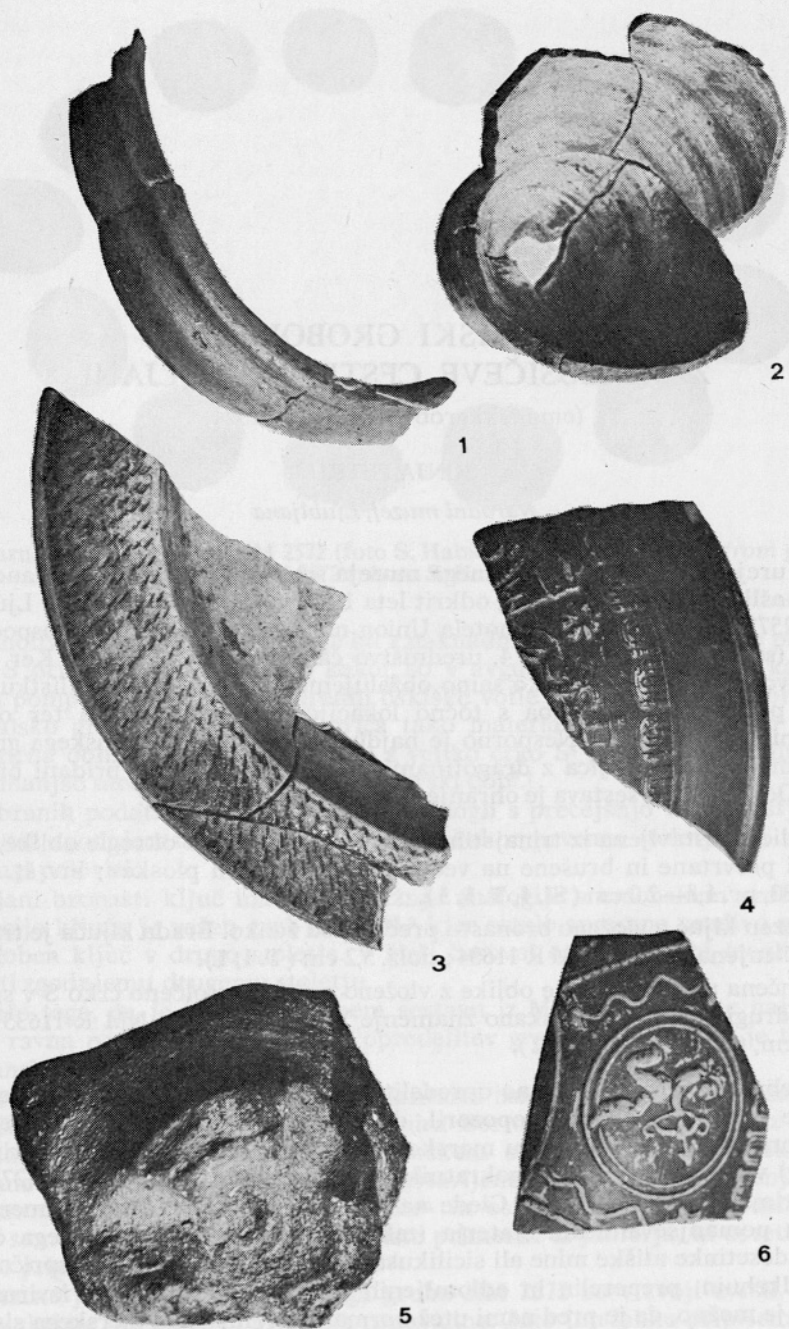
Tab. 15. Ivanci; keramika, M. 1—5 = 1:2. — *Ivanci; pottery, M. 1—5 = 1:2*

T. 16. Ivanci; steklo. — *Ivanci; Roman glass*

T. 17. Ivanci; rimski bronasti novci. — *Ivanci; Roman bronze coins*

T. 18. Ivanci; keramika. — *Ivanci; pottery*